

Varga Domonkos Bálint¹

Reakciók az orosz–ukrán háborúra a skandináv országokban²

Oroszország 2022. február 24-én Ukrajna ellen indított inváziója alapján változtatta meg az európai biztonsági környezetet, reagálási kényszerrel teremtve a térség államaiban. Nem volt ez másképp a skandináv országokban sem, ahol Finnország több évtizedes katonai tömbön kívülségét, Svédország pedig több évszázados semlegességét feladva nyújtotta be tagsági kérelmét a NATO-hoz, Dánia pedig kivülmaradásának (opt-out) véget vetve csatlakozott az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikájához. Az említett országok Norvégiával kiegészülve egységes, az euroatlanti integráció melletti álláspontot képviselnek, Ukrajnát pedig széles körű támogatásban részesítik. A tanulmány rövid körképet kíván adni e négy skandináv ország kül- és biztonságpolitikájáról az orosz–ukrán háború 2022-es eszkalációjának tükrében – 2023 novemberével bezárólag.

Kulcsszavak: Dánia, Norvégia, Finnország, Svédország, orosz–ukrán háború, NATO

Reactions to the Russia–Ukraine War Among the Scandinavian Countries

Russia's invasion of Ukraine in February 2022 fundamentally changed the security environment in Europe, creating a pressure on neighbouring countries to respond. This was no different in Scandinavia, where Finland gave up decades of military non-alignment, and Sweden centuries of neutrality to apply for NATO membership, while Denmark gave up its opt-out and joined the European Union's Common Security and Defence Policy. These countries, together with Norway, represent a united front in favour of Euro-Atlantic integration, while Ukraine enjoys their widespread support. This study aims to provide a brief overview of the foreign and security policies of these four Nordic countries in light of the 2022 escalation of the Russia–Ukraine War.

Keywords: Denmark, Norway, Finland, Sweden, Russia–Ukraine war, NATO

Konszenzus Ukrajna támogatásáról

A skandináv és a balti országok 2022 februárjában közös nyilatkozatban ítélték el az Ukrajna ellen indított orosz inváziót. Moszkva lépését Ukrajna területi integritásának és szuverenitásának egyértelmű megsértéseként jellemezték, ami szembemegy

¹ Varga Domonkos Bálint az Aarhus University mesterszakos hallgatója. E-mail: domonkos.b.varga@gmail.com

² A tanulmány a TKP2021-NVA-16 számú projektnek a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NVA pályázati program finanszírozásában valósult meg.

a nemzetközi joggal és az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) Alapokmányával. Ukrajnát biztosították támogatásukról, a háború egyedüli felelőseként Oroszországot nevezték meg.³ Azonos szellemben fogadott el nyilatkozatot az Északi Tanács elnöksége is.⁴ A délkelet-ukrajnai területek 2022. szeptemberi orosz annektálását szintén érvénytelennek tekintik.⁵

Az Észak-Európa–Ukrajna-csúcstalálkozóra 2023. május 3-án került sor Helsinkiben, ahol Sauli Niinistö finn elnök fogadta Volodimir Zelenskij ukrán elnököt, valamint Dánia, Norvégia, Svédország és Izland miniszterelnökeit.⁶ A csúcst egy közös nyilatkozattal zárták, amelyben az észak-európai országok megerősítették Ukrajna melletti kiállásukat, és felszólították Oroszországot, hogy azonnal és feltétel nélkül vonuljon ki Ukrajna nemzetközileg elismert területéről. Kijelentették, hogy addig folytatják Ukrajna politikai, pénzügyi, katonai és humanitárius támogatását, amíg csak szükséges. (A vizsgált országok által felajánlott segélyek értékét lásd az 1. táblázatban.) Teszik ezt kétoldalúan és olyan nemzetközi konstrukciókon keresztül is, mint az Ukrajna Védelmi Kontaktcsoport, az Európai Unió ukrajnai missziója (EUMAM és EUAM Ukrajna), a Nemzetközi Büntetőbíróság (ICC) és az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO) Ukrajnának szánt átfogó támogatási csomagja. Ukrajna NATO- és EU-tagságát pártolják, az ehhez vezető úton pedig támogatni fogják.⁷ Az EU civil védelmi mechanizmusán keresztül minden uniós tagállam, továbbá Norvégia és Izland is segéllyel látja el Ukrajnát, ami többek közt egészségügyi készleteket, járműveket és generátorokat is tartalmaz.⁸ Dánia, Finnország és Svédország több más uniós tagállammal együtt közös nyilatkozatot adott ki, amelyben az EU orosz energiahordozóktól való mielőbbi függetlenedését sürgették.⁹

1. táblázat: A 2022. január 24. és 2023. július 31. között felajánlott segélyek összege

	Katonai segély (milliárd EUR)	Humanitárius segély (milliárd EUR)	Pénzügyi segély (milliárd EUR)	Összesen (milliárd EUR)	Bilaterális segély (GDP%)	Rá eső EU-segély (GDP%)
Dánia	3,501	0,26	0,058	3,819	1,06%	0,6%
Norvégia	3,692	0,209	3,548	7,448	1,71%	n/a
Finnország	1,22	0,084	0,093	1,397	0,519%	0,54%
Svédország	1,474	0,686	0,196	2,356	0,41%	0,5%

Forrás: a szerző szerkesztése Trebesch et al. alapján

³ *Joint Nordic—Baltic Statement at the UN General Assembly Emergency Special Session on Ukraine*. [online], 2022. 02. 28. Forrás: swedenabroad.se [2023. 11. 23.].

⁴ *Nordic Council Condemns Russia's Attack on Ukraine in the Strongest Terms*. [online], 2022. 03. 02. Forrás: norden.org [2023. 11. 23.].

⁵ *Joint Statement by the Foreign Ministers of Estonia, Finland, Iceland, Latvia, Lithuania, Norway, Sweden and Ukraine*. [online], 2022. 11. 28. Forrás: government.se [2023. 11. 23.].

⁶ Mac Dougall, David: *Zelenskyy in Finland: „This Year Will Be Decisive for Victory”*. [online], 2023. 05. 03. Forrás: euronews.com [2023. 11. 23.].

⁷ *Joint Statement of the Nordic-Ukrainian Summit in Helsinki*. [online], 2023. 05. 03. Forrás: stm.dk [2023. 11. 23.].

⁸ *European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations*. [online]. Forrás: ec.europa.eu [2023. 11. 25.].

⁹ Taylor, Kira: *Speed Up Green Transition to Break From Russian Fossil Fuels, Say 11 EU Countries*. [online], 2022. 04. 07. Forrás: euractiv.com [2023. 11. 25.].

A 2022-es dán választásokon a szociáldemokraták megvédték kormányzó pozíciójukat.¹⁰ A svéd és a finn szociáldemokraták erre nem voltak képesek, előbbieket helyett a 2022-es választások után a Mérsékelt Párt,¹¹ utóbbiak helyett a 2023-as választások után a Nemzeti Koalíció alakíthatott kormányt.¹² Az újonnan felállt kormányok elődjeikhez hasonlóan elkötelezték magukat az euroatlanti integráció és Ukrajna támogatása mellett. Az Eurobarometer által 2023 februárjában közzétett közvélemény-kutatás alapján a dán, a norvég, a finn és a svéd közvélemény is az uniós átlag felett, megközelítőleg 90%-os arányban támogatja az EU-t abban, hogy humanitárius, pénzügyi és katonai segílyt nyújtson Ukrajnának, hogy Oroszország ellen szankciókat vezessen be, és hogy az ukrán menekülteket befogadja.¹³ (A vizsgált országokba érkezett menekültek számát lásd a 2. táblázatban.) Nemzeti kormányuk Ukrajna-politikáját a dánok 81%-a, a finnek 88%-a, míg a svédek 80%-a támogatja.¹⁴

2. táblázat: A regisztrált, illetve menedéjogért vagy egyéb védelemért folyamodott ukrán menekültek száma

	Regisztrált ukrán menekültek száma (fő)	Menedéjogért vagy egyéb védelemért folyamodott ukrán menekültek száma (fő)
Dánia	36 635	46 605
Norvégia	61 005	65 885
Finnország	61 520	64 375
Svédország	41 520	64 020

Forrás: a szerző saját szerkesztése az Operational Data Portal adatai alapján

Biztonsági együttműködés

A skandináv országok az elmúlt években mélyítették együttműködésüket mind egymással, mind az euroatlanti szövetségi rendszerrel és annak tagjaival. 2023 kezdetével Svédország vette át Norvégiától a NORDEFECO¹⁵ elnökségét. Kiemelt prioritásként jelölte ki Ukrajna támogatásának fenntartását és az északi védelmi együttműködés új víziójának kidolgozását.¹⁶ Dánia, Norvégia, Finnország és Svédország 2023 márciusában közös

¹⁰ Olsen, Jan M. – Ritter, Karl: *Denmark PM to Try to Form New Government After Election Win*. [online], 2022. 11. 02. Forrás: apnews.com [2023. 11. 23.].

¹¹ *Sweden's Moderate Party Leader Gets Nod to Try Form a New Government*. [online], 2022. 09. 19. Forrás: reuters.com [2023. 11. 23.].

¹² Kirby, Paul: *Sanna Marin Defeated by Finland's Conservatives in Tight Race*. [online], 2023. 04. 03. Forrás: bbc.com [2023. 11. 23.].

¹³ European Commission (2023): *Standard Eurobarometer 98 – Winter 2022–2023 – Data annex*. 170–180.

¹⁴ European Commission 2023: 168.

¹⁵ Északi Védelmi Együttműködés (Nordic Defence Cooperation – NORDEFECO), tagjai Dánia, Norvégia, Finnország, Svédország és Izland.

¹⁶ *New Vision for Nordic Defence Cooperation a Priority During Sweden's 2023 Chairmanship of NORDEFECO*. [online]. Forrás: nordefco.org [2023. 11. 23.].

szándéknyilatkozatot írt alá, miszerint légierők között széles körű együttműködés kiépítésére van szükség.¹⁷

Az Egyesült Királyság által vezetett Joint Expeditionary Force (JEF), amelynek Dánia, Finnország, Norvégia és Svédország is tagja, számos gyakorlatot rendezett 2022 folyamán az észak-európai térségben, valamint megkezdte tagjai katonai aktivitásának összehangolását a Balti-tengeren.¹⁸ Az ukrán katonákat kiképző, az Egyesült Királyság által koordinált Operation Interflex művelethez Dánia 130,¹⁹ Norvégia 150,²⁰ Finnország 20,²¹ Svédország pedig 120 kiképzőt ajánlott fel.²²

Norvégiában és Svédországban euroatlanti partnerek részvételével sor került az adott ország legnagyobb hadgyakorlatára a hidegháború vége óta, a norvégiai Cold Response 2022²³ (mintegy 30 000 fő részvételével) és a svédországi Aurora 2023 (mintegy 26 000 fő részvételével) formájában.²⁴ Megemlítendő továbbá az Arctic Challenge Exercise 2023, amelynek fő szervezője Finnország volt, Svédországgal, Norvégiával és Dániával együttműködve. A légi-erő-gyakorlaton körülbelül 2700 fő vett részt.²⁵

Dánia

Az új dán kül- és biztonságpolitikai stratégia 2022 januárjában készült el, benne fenyegetésként jelentek meg Oroszország hibrid-, kiber- és dezinformációs műveletei. A dokumentum szerint Oroszország az ukrajnai háború kimenetelétől függetlenül hosszú távú fenyegetést fog jelenteni Dánia és Európa számára, ezért sürgeti az európai és euroatlanti biztonsági együttműködés mélyítését és bővítését.²⁶ Ezzel összhangban 2022 júniusában a dán választók 66,9%-a támogatta, hogy Dánia vessen véget 30 éves kivülmaradásának (*opt-out*) az EU közös biztonság- és védelempolitikájából.²⁷ Ezek után a dán törvényhozás az Állandó Strukturált Együttműködéshez (PESCO) és az Európai Védelmi Ügynökséghez (EDA) való csatlakozás mellett döntött. Dánia a katonai mobilitás és a kiber-gyorsreagálású csapatok projektekben vesz részt a PESCO keretében.²⁸

2022 és 2023 májusa között egy dán zászlóaljharccsoporttal egészült ki a NATO lettor-szági megerősített előretolt jelenléte (eFP). Ez nagyságrendileg 750 főt és 200 harcjárművet

¹⁷ O'Dwyer, Gerard: *Nordic Nations Move to Link Air Forces Into 250-Strong Aircraft Fleet*. [online], 2023. 03. 24. Forrás: defenseneews.com [2023. 11. 23.].

¹⁸ *The Military Balance 2023*. London: Routledge, 56.

¹⁹ *130 Danish Soldiers Will Train Ukrainian Colleagues*. [online], 2022. 08. 10. Forrás: fmn.dk [2023. 11. 20.].

²⁰ *Norwegian Armed Forces and the War in Ukraine*. [online], 2023. 04. 19. Forrás: forsvarret.no [2023. 11. 17.].

²¹ *Russian Attack on Ukraine and Finland's Support to Ukraine*. [online]. Forrás: defmin.fi [2023. 11. 18.].

²² *New Military Support Package to Ukraine*. [online], 2023. 10. 06. Forrás: government.se [2023. 11. 20.].

²³ Wellman, Phillip Walter: *US Sends Sizable Contingent to Norway for Giant NATO Exercise in Region Rattled by Russia*. [online], 2022. 03. 14. Forrás: stripes.com [2023. 11. 17.].

²⁴ *Defence Exercise AURORA 23*. [online], 2023. 05. 16. Forrás: forsvarsmakten.se [2023. 11. 19.].

²⁵ *Arctic Challenge Exercise 2023*. [online], 2023. 05. 17. Forrás: forsvarsmakten.se [2023. 11. 19.].

²⁶ *Foreign and Security Policy Strategy 2023*. Copenhagen: Ministry of Foreign Affairs of Denmark.

²⁷ Henley, Jon (2022): *Denmark Votes Overwhelmingly to Join EU's Common Defence Policy*. [online], 2022. 06. 02. Forrás: theguardian.com [2023. 11. 16.].

²⁸ *Denmark and the EU*. [online], 2023. 10. 20. Forrás: fmn.dk [2023. 11. 16.].

jelentett.²⁹ 2024 közepétől Dánia ismét felajánl egy zászlóalj a balti államok védelmére, amely évente 4–6 hónapot fog Lettországra állomásozni, az év hátralévő részében pedig Dániában áll majd készenlétben.³⁰ Észtország védelméhez 2022 folyamán Dánia megközelítőleg 160 katonával és 14 darab 2A7 Leopard harckocsival járult hozzá.³¹

A dán védelmi költségvetést a 2010-es években lassú növekedés jellemezte, az orosz agresszió hatására azonban az elmúlt években kiemelt figyelmet kap (3. táblázat). A dán kormány 2030-ra kívánja elérni, hogy az éves védelmi költségvetés konzisztensen elérje a GDP 2%-ának megfelelő összeget, ennek érdekében a következő évtizedben 21 milliárd dollár értékben kíván extra erőforrást fordítani a védelemre. Ennek egy részét finanszírozandó 2024-től extra adóbevétel reményében a nagy imanap³² többé nem lesz munkaszüneti nap.³³

3. táblázat: Dánia védelmi költségvetése 2020–2023 között (rögzített árfolyam USD 2015; a 2023-as adat NATO-becslés)

	Védelmi költségvetés (milliárd USD)	Védelmi költségvetés (a GDP %-ában)
2020	4,483	1,38
2021	4,526	1,32
2022	4,911	1,38
2023	5,884	1,65

Forrás: Defence Expenditure of NATO Countries (2014–2023) alapján a szerző szerkesztése

2023 januárjában Jakob Ellemann-Jensen akkori dán védelmi miniszter arról beszélt, lehetséges, hogy a jövőben nőket is behívhatnak sorkatonai szolgálatra.³⁴ Hogy saját szükségleteit kielégítse a növekedő európai kereslet közepette, a dán állam megvásárolta a jelenleg kihasználatlanul álló ellingi lőszergyárat.³⁵ Az Ukrajnának szánt F–16-os vadászbombázókat újabb, ötödik generációs F–35A modellekkel pótolják, amelyek az új tervek szerint 2025-ben érnék el a teljes műveleti készenlétet.³⁶ További beszerzéseket terveznek az elektronikai hadviselés, a tengeralattjáró-elhárítás, a légvédelem és a tüzérségi rendszerek területén, valamint pilóta nélküli repülőgépek formájában.³⁷

Dánia aktív szerepet vállal az EU korrupcióellenes kezdeményezésének (EUACI) ukrainai finanszírozásában és megvalósításában, valamint az EU Veszélyhelyzet-reagálási

²⁹ *Danish Battalion Deployed in Latvia to Reinforce the Eastern Part of the Alliance*. [online], 2022. 10. 18. Forrás: nato-multimedia.tv [2023. 11. 16.].

³⁰ *Latvia – Securing the Eastern Flank of NATO*. [online]. Forrás: forsvarlet.dk [2023. 11. 16.].

³¹ *Estonia – NATO Enhanced Forward Presence (eFP)*. [online]. Forrás: forsvarlet.dk [2023. 11. 16.].

³² Az evangélikus Dán Népegyház ünnepnapja, a húsvét utáni negyedik péntek.

³³ Gronholt-Pedersen, Jacob – Birkebaek, Johannes: *Denmark Plans Defence Spend of \$21 Billion Over Next Decade*. [online], 2023. 05. 30. Forrás: reuters.com [2023. 11. 16.].

³⁴ Firth, Emma: *Explained: Is National Service Compulsory in Denmark?* [online], 2023. 05. 30. Forrás: thelocal.dk [2023. 11. 16.].

³⁵ *Denmark to Re-Start Ammunition Production at Repurchased Arms Plant*. [online], 2023. 10. 07. Forrás: reuters.com [2023. 11. 16.].

³⁶ *Denmark to Start the Training of Ukrainian Pilots on F-16s*. [online], 2023. 06. 26. Forrás: apnews.com [2023. 11. 16.].

³⁷ *The Military Balance 2023* 2023: 84.

Koordinációs Központ (ERCC) ukrainai programjaiban.³⁸ Rolf Holmboe dán diplomata vezeti 2023 júniusától az EU ukrainai tanácsadó misszióját (EUAM Ukrajna),³⁹ amelyben Dánia civil szakértőkkel vesz részt,⁴⁰ az EU Ukrajnát támogató katonai segítségnyújtási missziójában (EUMAM Ukrajna) pedig kiképzőkkel.⁴¹

2023. augusztus 21-én Zelenskij ukrán elnök Koppenhágába látogatott, egy nappal azután, hogy Hollandia és Dánia bejelentették, F-16-os vadászbombázókat ajánlanak fel Ukrajnának. A Dánia által felajánlott 19 gép 2023 végén érkezhets meg, miután az ukrán pilóták teljesítették a több hónapos dániai kiképzést.⁴² Mette Frederiksen dán miniszterelnök 2022 áprilisában⁴³ és 2023 januárjában látogatott Ukrajnába, ahol Zelenskijjal találkozott és tárgyalta.⁴⁴

A dán katonai felajánlások között szerepel továbbá 8000 darab RPG-7 rakétavető, 5600 darab 84 mm-es Carl Gustaf gránát, 407 darab Stinger páncéltörő rakéta, 19 darab CAESAR önjáró löveg, 16 darab Zuzana 2 önjáró löveg (szlovákiai) előállítási költségének egyharmada, 54 darab M113 G4 páncélozott szállító harcjármű, 80 darab Leopard 1A5 harckocsi (kiképzéssel együtt, Németországgal és Hollandiával együttműködésben), illetve 14 darab Leopard 2A4 harckocsi (Hollandiával együttműködésben).⁴⁵

Norvégia

2022 márciusában Odd Roger Enoksen norvég védelmi miniszter 3 milliárd svéd korona értékben jelentett be egy védelmi csomagot, amelynek fő célja, hogy megerősítse a norvég katonai jelenlétet a norvég–orosz határon. Hozzátette, hogy habár egy Norvégia elleni orosz támadás valószínűtlen, Oroszország veszélyesebbé és kiszámíthatatlanabbá vált.⁴⁶

A norvég kormány ezek után 2022 novemberében kérte fel Eirik Kristoffersen vezérkari főnököt, hogy tegyen ajánlásokat a Norvég Fegyveres Erők jövőjét illetően.⁴⁷ Kristoffersen szerint az Északi-sarkvidék a NATO, Oroszország és Kína közti versengés fontos színterévé fog válni a következő években.⁴⁸ Norvégia négyévente közli hosszú távú védelmi tervét, a következő elkészülte 2024-re esedékes.⁴⁹

³⁸ *Danish Support for Ukraine*. [online]. Forrás: um.dk [2023. 11. 23.].

³⁹ *Leadership*. [online]. Forrás: euam-ukraine.eu [2023. 11. 23.].

⁴⁰ *Danish Support for Ukraine*.

⁴¹ *Danmark træner ukrainske soldater som del af EU's militære træningsmission*. [online], 2023. 03. 20. Forrás: fmn.dk [2023. 03. 20.].

⁴² Olsen, Jan M.: *Zelenskyy Thanks Danes in Person for F-16s, Though the Planes Won't Have an Immediate War Impact*. [online], 2023. 08. 21. Forrás: apnews.com [2023. 11. 16.].

⁴³ *Volodymyr Zelenskyy Discussed With the Prime Ministers of Denmark and Spain the Issues of Strengthening Defense Capabilities, Rebuilding and Supporting Ukraine's Integration Into the EU*. [online], 2022. 04. 21. Forrás: president.gov.ua [2023. 11. 23.].

⁴⁴ *Zelenskiy Visits Southern Ukraine, Meets Danish Prime Minister*. [online], 2023. 01. 30. Forrás: reuters.com [2023. 11. 23.].

⁴⁵ *Military Contributions*. [online], 2023. 10. 17. Forrás: kriseinformation.dk [2023. 11. 16.].

⁴⁶ *Norway Announces Increased Military Spending*. [online], 2022. 03. 18. Forrás: thelocal.no [2023. 11. 17.].

⁴⁷ *The Military Advice of the Chief of Defence 2023*. [online], 2023. 06. 07. Forrás: forsvar.no [2023. 11. 17.].

⁴⁸ Dewey, Karl – Waldwyn, Tom: *Norwegian Defence Chief Sounds Alarm and Raises Sights*. [online], 2023. 06. 23. Forrás: iiss.org [2023. 11. 17.].

⁴⁹ Black, James – Thue, Kristin (2023): *Norway's Next Long-Term Defence Plan, An Allied Perspective*. *Norwegian Air Power Journal*, (1), 28–31.

2022 júniusában a norvég törvényhozás elfogadott egy új védelmi együttműködési megállapodást az Egyesült Államokkal. Ennek értelmében Washington speciális hozzáférést nyert négy norvég támaszponthoz,⁵⁰ ahol amerikai katonák állomásozhatnak és gyakorlatozhatnak, továbbá ezek egyes zónáihoz az amerikai erők kizárólagos hozzáférési és használati jogot kaptak.⁵¹ Dánia az orosz invázió előtt két héttel kezdte meg az Egyesült Államokkal való egyeztetést egy hasonló szerződésről,⁵² Finnország és Svédország pedig 2023. október végén zárták le ugyanilyen tárgyalásaikat, az ő megállapodásaik így aláírásra és parlamenti jóváhagyásra várnak.⁵³

A NATO litvániai megerősített előretolt jelenlétét Norvégia 2022-ben 50 katonával bővítette,⁵⁴ és 2024 végéig kötelezte el magát az így 150 fős norvég kontingens litvániai szolgálata mellett.⁵⁵

A norvég kormány az Ukrajna elleni invázióra nem reagált a védelmi költségvetés azonnali emelésével, sőt a 2022-es volt a legalacsonyabb 2014 óta (4. táblázat). A 2023 októberében kihirdetett 2024-es költségvetési tervezet a védelmi költségvetést azonban 90,8 milliárd norvég koronára (körülbelül 8,514 milliárd USD) növelné, ami a kormány szerint elegendő lesz a GDP 2%-ának megfelelő szint eléréséhez, és ezzel a NATO-elvárás teljesítéséhez.⁵⁶

4. táblázat: Norvégia védelmi költségvetése 2020–2023 között (rögzített árfolyam USD 2015; a 2023-as adat NATO-beclsés)

	Védelmi költségvetés (milliárd USD)	Védelmi költségvetés (a GDP %-ában)
2020	7,962	1,97
2021	7,242	1,72
2022	6,543	1,51
2023	7,348	1,67

Forrás: Defence Expenditure of NATO Countries (2014–2023) alapján a szerző szerkesztése

Norvégia F–16-os vadászbombázóit F–35-ösökre cseréli, az új típusból 2017-ben érkezett meg az első példány az országba. A tervezett 52 gépes flotta 2025-re fogja elérni a teljes műveleti készenlétet.⁵⁷ Az amerikai külügyminisztérium jóváhagyta továbbá, hogy Norvégia 293 millió dollár értékben vásároljon StormBreaker siklóbombákat,

⁵⁰ A négy helyszín a ryggei, az evenesi és a solai repterek, valamint a ramsundi tengerészeti kikötő.

⁵¹ Edvardsen, Atri: *New Norway – USA Defense Agreement Allows Extensive US Authority in the North*. [online], 2022. 06. 08. Forrás: highnorthnews.com [2023. 11. 17.].

⁵² *Denmark May Allow US Troops on Its Soil, Pact in the Works*. [online], 2022. 02. 10. Forrás: apnews.com [2023. 11. 16.].

⁵³ Edvardsen, Atri – Molid Martinussen, Birgitte Annie: *Sweden and Finland Have Negotiated Bilateral Defense Agreements With the USA*. [online], 2023. 11. 13. Forrás: highnorthnews.com [2023. 11. 22.].

⁵⁴ *Norwegian Armed Forces and the War in Ukraine 2023*.

⁵⁵ *Norway to Continue Its NATO Contribution in Lithuania*. [online], 2023. 07. 11. Forrás: forsvar.no [2023. 11. 17.].

⁵⁶ Norwell, Frazer: *Key Points: What to Expect From Norway's State Budget for 2024*. [online], 2023. 10. 04. Forrás: thelocal.no [2023.11.17.].

⁵⁷ *F-35 Takes Over QRA Mission From F-16*. [online], 2022. 01. 06. Forrás: forsvar.no [2023. 11. 17.].

amelyek az F–35-ösök fegyverzetét fogják kiegészíteni.⁵⁸ A kormány a Norvég Fegyveres Erők létszámát 200 fővel tervezi növelni 2024-ben, valamint az F–35-ös repülőgépek hadrendbe állítása mellett új tengeralattjárók, megfigyelő repülőgépek és helikopterek,⁵⁹ illetve 2026-tal bezárólag 54 darab Leopard 2A7 harckocsi beszerzése is a fejlesztési tervek részét képezi.⁶⁰ Az amerikai együttműködésben Ukrajnának adományozott két NASAMS légvédelmi rakétarendszer pótlására Norvégia nyolc azonos rendszer beszerzését tervezi saját védelmére.⁶¹

A norvég törvényhozás 2023 februárjában egyezett meg a Nansen Támogatási Program elfogadásáról, amely 2023–2027 között 75 milliárd svéd korona értékben jelent Ukrajna számára humanitárius és katonai segélyt. Ennek köszönhető, hogy GDP-arányosan (1,71%) Norvégia ajánlotta fel a legtöbb segélyt Ukrajnának. Az elosztást többek közt a Világbankkal, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal, valamint az OECD-vel koordinálja.⁶² Az EUMAM Ukrajna missziót Norvégia 36,5 millió euróval támogatta az Európai Békekereten keresztül, habár nem tagja az EU-nak.⁶³

Jonas Gahr Støre norvég miniszterelnök 2022 júliusában ellátogatott Kijevbe, ahol Zelenszkij fogadta. Az ukrán elnök igaz barátjának nevezte Norvégiát, és megköszönte az ország által nyújtott kimagasló támogatást.⁶⁴ Norvégia egyes módosításokkal maga is bevezeti az EU Oroszországgal szemben meghozott szankcióit. Az EU civil védelmi mechanizmusán keresztül az Ukrajnából harmadik országba menekített sérültek és betegek egyharmada norvég segítséggel jutott el kezelési helyére.⁶⁵ 2023 októberéig 312 páciens érkezett Norvégiába, norvég közbenjárással pedig 1003 fő más, a programban részt vevő államba, köztük Dániába.⁶⁶

Katonai segélyként Norvégia 8 darab Leopard 2A4 harckocsit adott át Ukrajnának. A további felajánlások között szerepel 4000 darab M72 páncéltörő gránátvető, 22 darab M109 önjáró löveg, 14 darab IVECO páncélozott harcjármű, 160 darab Hellfire rakéta, téli felszerelések és tüzérségi lövedékek, utóbbiból 8000 darab Dániával együttműködésben,⁶⁷ valamint Mistral légvédelmi rakétarendszerek.⁶⁸ Støre 2023 augusztusában Kijevben jelentette be, hogy országa harmadikként ajánl fel F–16-os repülőgépeket Ukrajnának.

⁵⁸ Martin, Tim: *US Clears Norway for \$293 Million Small Diameter Bomb Sale to Equip F-35 Fleet*. [online], 2023. 06. 29. Forrás: breakingdefense.com [2023. 11. 17.].

⁵⁹ *A Strong Defence Budget for Demanding Times*. [online], 2023. 10. 06. Forrás: regjeringen.no [2023. 11. 17.].

⁶⁰ Gosselin-Malo, Elisabeth: *Norway Wants to Buy Dozens of New Leopard 2 Tanks*. [online], 2023. 02. 03. Forrás: defensenews.com [2023. 11. 17.].

⁶¹ *Norway Set to Order NASAMS to Replace Systems Donated to Ukraine*. [online], 2023. 11. 16. Forrás: [2023. 11. 17.].

⁶² *Broad Political Agreement on Multi-Year Support Programme for Ukraine*. [online], 2023. 02. 16. Forrás: regjeringen.no [2023.11.17.].

⁶³ *Norway: Second Norwegian Financial Contribution to the European Peace Facility*. [online], 2023. 07. 25. Forrás: consilium.europe.eu [2023. 11. 23.].

⁶⁴ *Head of State Met With the Prime Minister of Norway in Kyiv*. [online], 2022. 07. 01. Forrás: president.gov.ua [2023.11.23.].

⁶⁵ *One Year of War in Ukraine*. [online], 2023. 02. 23. Forrás: regjeringen.no [2023. 11. 17.].

⁶⁶ *Norwegian Support to Ukraine and Neighbouring Countries*. [online], 2023. 10. 23. Forrás: regjeringen.no [2023. 11. 17.].

⁶⁷ *Norwegian Armed Forces and the War in Ukraine 2023*.

⁶⁸ *Norway Provides an Air Defense System to Ukraine*. [online], 2022. 04. 20. Forrás: regjeringen.no [2023. 11. 17.].

Az átadni tervezett gépek száma még nem tisztázott.⁶⁹ 2023 áprilisától a norvég Nemzetőrség Norvégia területén is készít fel ukrán egységeket.⁷⁰

Finnország

Finnországnak (ahogy Svédországnak is) Oroszország Ukrajna elleni inváziója megmutatta, hogy Oroszország nem riad vissza a közvetlen fegyveres agressziótól, hogy ilyen esetben a szövetségen kívüli országok számára behatárolt a NATO segítségnyújtása, valamint hogy milyen következményekkel járt, hogy Ukrajnát nem biztosította nukleáris védőernyő. Oroszország azon követelésében pedig, hogy a NATO vonuljon vissza hidegháborús határai mögé, a finn vezetés döntési szabadságának korlátozására tett egyértelmű kísérletet látott. Ezek nyomán Finnország Svédországgal egyeztetve a NATO-hoz való csatlakozás mellett döntött.⁷¹

Míg 2021 decemberében a finnek 51%-a ellenezte az ország NATO-tagságát, 2022. február 28-án már 53% támogatta azt.⁷² Finnország és Svédország közösen, 2022. május 18-án nyújtották be jelentkezésüket a politikai-katonai szövetséghez, ahova június 29-én kaptak meghívást a NATO madridi csúcstalálkozóján, a csatlakozási jegyzőkönyveiket pedig július 5-én írták alá a szövetségesek. Miután minden tagállam ratifikálta a finn jegyzőkönyvet, Finnország 2023. április 4-én vált hivatalosan a NATO 31. tagjává.⁷³

A Supo, vagyis a finn polgári nemzetbiztonsági szolgálat 2023. októberi jelentése szerint Oroszország ellenséges államként kezeli Finnországot, ez pedig biztonsági fenyegetést jelent Helsinki számára.⁷⁴ A finn kormány új védelmi jelentése, amely a 2021-es dokumentumot váltja, 2024-re fog elkészülni.⁷⁵

Finnország szerint Oroszország a hibrid hadviselés eszközeként szándékosan szállít közös határukra menekülteket, hogy ezzel terhelje a finn határőrizetet.⁷⁶ Válaszul Finnország 2023 februárjában határkerítést kezdett építeni keleten,⁷⁷ valamint novemberben határátkelők bezárása mellett döntött.⁷⁸ A Frontex adatai szerint az invázió kezdetét követő hét hónapban 477 793 orosz állampolgár lépte át a finn–orosz határt, ezt a számot az ügynökség a mozgósítás elől menekülő oroszokkal magyarázza.⁷⁹ 2022 szeptemberétől

⁶⁹ *Norway Donates F-16 Fighter Jets to Ukraine*. [online], 2023. 08. 25. Forrás: voanews.com [2023. 11. 17.].

⁷⁰ *Norwegian Armed Forces and the War in Ukraine* 2023.

⁷¹ Pesu, Matti – Iso-Markku, Tuomas (2022): Finland as a NATO Ally. First Insights into Finnish Alliance Policy. *Finnish Foreign Policy Paper*, (9), 12–13.

⁷² Pesu, Matti: *Logical But Unexpected: Witnessing Finland's Path To NATO From A Close Distance*. [online], 2023. 08. 30. Forrás: nato.int [2023. 11. 18.].

⁷³ *Finland & Sweden Accession*. [online]. Forrás: nato-pa.int [2023. 11. 18.].

⁷⁴ *Supo: Russia Treats Finland as a Hostile Country*. [online], 2023. 10. 12. Forrás: yle.fi [2023. 11. 18.].

⁷⁵ *Defence Policy Reports*. [online]. Forrás: defmin.fi [2023. 11. 18.].

⁷⁶ Mac Dougall, David: *Russia Using 'Hybrid Warfare' Tactics to Push Migrants Over Finnish Border*. [online], 2023. 11. 14. Forrás: euronews.com [2023. 11. 18.].

⁷⁷ *The Construction Of The Eastern Border Barrier Fence Has Commenced*. [online], 2023. 04. 14. Forrás: raja.fi [2023. 11. 19.].

⁷⁸ Tanner, Jari: *Finland Will Close 4 Border Crossings With Russia, Accusing Moscow of Organizing a Flow of Migrants*. [online], 2023. 11. 16. Forrás: apnews.com [2023. 11. 18.].

⁷⁹ *Update: Situation at the EU's Land Border With Russia*. [online], 2022. 09. 27. Forrás: frontex.europe.eu [2023. 11. 18.].

Finnország szigorított az orosz állampolgárok beutazási feltételein,⁸⁰ 2023 szeptemberétől pedig orosz rendszámú járművek nem hajthatnak át a határon, összhangban az EU szankcióival.⁸¹

A finn védelmi költségvetés az utóbbi évtizedben stagnált, az orosz agresszió hatására azonban dinamikus növekedésbe kezdett (5. táblázat). A 2024-es a költségvetés-tervezet 6,6 milliárd dollárt szánna védelemre, ami az ország GDP-jének 2,3%-át tenné ki.⁸²

5. táblázat: Finnország védelmi költségvetése 2020–2023 között (rögzített árfolyam USD 2015; a 2023-as adat NATO-becslés)

	Védelmi költségvetés (milliárd USD 2015)	Védelmi költségvetés (a GDP %-ában)
2020	3,806	1,53
2021	3,583	1,40
2022	4,401	1,68
2023	6,413	2,45

Forrás: Defence Expenditure of NATO Countries (2014–2023) alapján a szerző szerkesztése

Finnország 2022-ben véglegesítette megrendelését 64 darab F–35-ös vadászbombázóra, amelyek állományba vétele a tervek szerint 2026-ban kezdődhet el.⁸³ A finn állam többségi tulajdonában álló Patria védelmi ipari cég megállapodást kötött a Lockheed Martinnal, hogy az F–35-ösök géptörzsét Finnországban szerelhesék össze.⁸⁴ A finn és a svéd állam pedig közös szerződést írt alá a finn Sako fegyvergyártóval kézifegyverek beszerzéséről.⁸⁵ Helsinki továbbá Pohjanmaa-osztályú korvettek és K9 Thunder önjáró lövegek vásárlását tervezi.⁸⁶

Finnország az Ukrajnának juttatott támogatások ügyében az EBESZ-szel, a Világbankkal és az Európa Tanáccsal is együttműködik.⁸⁷ Finnország hatékonyan tartja az Oroszország ellen bevezetett uniós szankciókat,⁸⁸ az orosz energiahordozók európai importjával szembeni intézkedéseket Dániával közösen sürgették.⁸⁹ Sanna Marin volt

⁸⁰ *Restrictions On The Entry Of Russian Citizens*. [online], 2023. 07. 10. Forrás: raja.fi [2023. 11. 18.].

⁸¹ *Finland Joins Baltic Neighbors in Banning Russian-Registered Cars From Entering Their Territory*. [online], 2023. 09. 15. Forrás: apnews.com [2023. 11. 18.].

⁸² O'Dwyer, Gerard: *Finland's 2024 Defense Budget Targets Arms Restocking, Border Security*. [online], 2023. 10. 13. Forrás: defensenews.com [2023. 11. 18.].

⁸³ Gosselin-Malo, Elisabeth: *US-Finnish Defense Pact Could Bolster Nordic F-35 Footprint*. [online], 2023. 05. 08. Forrás: defensenews.com [2023. 11. 19.].

⁸⁴ *Finland's Patria Signs Deal With Lockheed Martin to Assemble F-35 Fuselages*. [online], 2023. 06. 19. Forrás: yle.fi [2023. 11. 19.].

⁸⁵ *Finnish and Swedish Defence Forces to Acquire a Joint Range of Firearms From Sako Ltd*. [online]. Forrás: sako.global [2023. 11. 19.].

⁸⁶ Dewey, Karl: *Finland and Sweden Bolster the West's Defence Topline*. [online], 2023. 10. 09. Forrás: iiss.org [2023. 11. 19.].

⁸⁷ *Finland's Relations and Development Cooperation in Ukraine*. [online]. Forrás: um.fi [2023. 11. 18.].

⁸⁸ *Sanctions and Russia's Invasion of Ukraine*. [online]. Forrás: um.fi [2023. 11. 18.].

⁸⁹ *Denmark, Finland Support EU Proposal for Sanctions on Russian Oil*. [online], 2022. 05. 04. Forrás: reuters.com [2023. 11. 18.].

finn miniszterelnök 2022 májusában⁹⁰ és 2023 márciusában is Kijevbe látogatott, ahol az ukrán elnök fogadta.⁹¹ Sauli Niinistö volt miniszterelnök 2023 januárjában,⁹² Petteri Orpo jelenlegi miniszterelnök pedig 2023 augusztusában látogatott Ukrajnába, ahol ők is tárgyaltak Zelenskijjel.⁹³

Finnország 2023. november 17-én jelentette be a huszadik katonai segélycsomagját Ukrajnának. A csomagokról hivatalos, pontos részleteket biztonsági okokra hivatkozva nem közölnek.⁹⁴ Nyilvános azonban, hogy 6 darab aknamentesítési feladatok elvégzésére speciálisan átalakított Leopard 2-es harckocsit átadtak Ukrajnának.⁹⁵

Svédország

A Svéd Védelmi Bizottság 2023 júniusában adta át jelentését Svédország biztonságpolitikájáról Pål Jonson svéd védelmi miniszternek. A jelentés Oroszországot jelölte meg a legkomolyabb hosszú távú biztonsági fenyegetésként Európa és Svédország számára. A bizottság hangsúlyozta Svédország tervezett NATO-tagságának fontosságát, ugyanis ebben látják az ország biztonságának garanciáját. Egy újabb, átfogó jelentés elkészültét 2024 tavaszára tervezik, amelyben javaslatokat fognak tenni az esedékes honvédelmi törvénnyel kapcsolatban.⁹⁶

2022-ben Svédország kölcsönös biztonsági megállapodást kötött az Egyesült Királysággal.⁹⁷ 2023 novemberében a NATO-hoz való csatlakozási jegyzőkönyvének Törökország és Magyarország általi ratifikálására vár. A svéd kormány értékelése szerint az euroatlanti katonai szövetségben való tagság a legjobb módja annak, hogy Svédország megőrizze biztonságát az ukrajnai orosz invázió nyomán destabilizálódott nemzetközi környezetben.⁹⁸ Míg korábban évtizedekig a svédeknek csupán 20–30%-a támogatta az ország NATO-csatlakozását, egy 2023. májusi közvélemény-kutatásban már 58%-os támogatást mértek.⁹⁹

2023 októberében megrongálódtak az Észtszországot Svédországgal, valamint Finnországgal összekötő tenger alatti távközlési vezetékek, továbbá az Észtszország és Finnország között futó tenger alatti földgázvezeték is. Hasonlóan a szintén balti-tengeri Északi Áramlat gázvezetékénél történt 2022-es robbanásokhoz, az érintett országok

⁹⁰ *Marin Visits Ukraine, Meets With Zelensky.* [online], 2022. 05. 26. Forrás: yle.fi [2023. 11. 23.].

⁹¹ *President of Ukraine Met With the Prime Minister of Finland Who Is on a Visit to Ukraine.* [online], 2023. 03. 10. Forrás: president.gov.ua [2023. 11. 23.].

⁹² *Finnish President Meets Zelensky, Visits Devastated Cities in Ukraine.* [online], 2023. 01. 24. Forrás: yle.fi [2023. 11. 23.].

⁹³ *Zelensky Tells Orpo Ukraine Wants Finnish APC Production as Finland's PM Visits Kyiv.* [online], 2023. 08. 23. Forrás: yle.fi [2023. 11. 23.].

⁹⁴ *Finland's 20th Package of Defence Materiel to Ukraine.* [online], 2023. 11. 17. Forrás: defmin.fi [2023. 11. 18.].

⁹⁵ *Russian Attack on Ukraine and Finland's Support to Ukraine.*

⁹⁶ *The Swedish Defence Commission Submits Its Report on Sweden's Security Policy to Minister for Defence Pål Jonson.* [online], 2023. 06. 19. Forrás: government.se [2023. 11. 23.].

⁹⁷ *The Military Balance 2023 2023:* 137.

⁹⁸ *Sweden's Path to NATO Membership.* [online], 2023. 04. 05. Forrás: government.se [2023. 11. 23.].

⁹⁹ Sullivan, Emily – Larson, Karin – Grassel, Isabelle: *In Major Shift, Swedish Public Supports NATO Membership.* [online], 2022. 06. 16. Forrás: globalaffairs.com [2023. 11. 23.].

által indított vizsgálatok ellenére továbbra sem tisztázott, kik állhatnak a feltételezett szabotázsakciók mögött.¹⁰⁰

A svéd védelmi költségvetés hosszú évek után 2022-t követően kezdett érdemi növekedésbe, amelyet az ország biztonságának garantálása mellett a tagság előszobájában a NATO-sztenderdekhez való igazodás is motivál (6. táblázat). Svédország 2024-ben védelmi költségvetésére 11,83 milliárd dollár értékben tervez költeni,¹⁰¹ ami így elérné az ország GDP-jének 2%-át. A svéd kormány számításai alapján 2020-hoz képest ez a védelemre elkülönített források megduplázását jelenti svéd koronában számolva. Az új költségvetésben már a NATO-tagsággal járó költségekkel is terveznek, és kiemelt forrásokat különítenek el benne az állomány bővítésére és megtartására, kutatás-fejlesztésre, hírszerzésre és védelmi beszerzésekre.¹⁰² A svéd kormány célja, hogy a jelenlegi évi 5000–6000 fő helyett legkésőbb 2035-re már évi 10 000 fő végezze el a sorkatonai kiképzést.¹⁰³

6. táblázat: Svédország védelmi költségvetése 2020–2023 között (rögzített árfolyam USD 2015)

	Védelmi költségvetés (milliárd USD 2015)	Védelmi költségvetés (a GDP %-ában)
2020	6,918	1,29
2021	7,404	1,30
2022	7,844	1,34
2023	9,000	1,54

Megjegyzés: A NATO számításai Svédország esetében nem elérhetők.

Forrás: Military Balance+ Database alapján a szerző szerkesztése

Az ország beszerzési tervei között szerepelnek JAS 39E/F Gripen típusú vadászbombázók, Blekinge osztályú tengeralattjárók, valamint új tüzérségi rendszerek és teherszállító repülőgépek.¹⁰⁴ A légierőre nehezedő fokozódó kihívások miatt előirányozták a JAS–39C repülőgépek tervezett, 2026-os nyugdíjazásának elhalasztását. 2022 decemberében érkezett meg Svédországba a 2018-as szerződés alapján a negyedik Patriot légvédelmi rendszer az Egyesült Államokból, ezek után a svéd kormány bejelentette, hogy további rakétákat vásárol hozzá.¹⁰⁵

Zelenskij dániai látogatása előtt Svédországba utazott 2023. augusztus 19-én, ahol a svéd miniszterelnökkel és kormánnyal egyeztetett országa további támogatásáról. Szintén találkozott a svéd parlamenti pártok vezetőivel, a svéd fegyveres erők főparancsnokával és a királyi párral.¹⁰⁶ Magdalena Andersson volt svéd miniszterelnök 2022 júliusában látogatott el Ukrajnába, ahol Zelenskijjal találkozott, illetve megtekintette a bucsai mészárlás

¹⁰⁰ Johnson, Simon: *Estonia Has Linked Baltic Cable, Pipeline Damages, Sweden Says*. [online], 2023. 10. 23. Forrás: reuters.com [2023. 11. 25.].

¹⁰¹ Dewey 2023.

¹⁰² *Military Budget Initiatives for 2024*. [online], 2023. 09. 22. Forrás: government.se [2023. 11. 25.].

¹⁰³ *Mål: 10 000 värnplikiga före 2036*. [online], 2022. 12. 23. Forrás: svt.se [2023. 11. 25.].

¹⁰⁴ Gosselin-Malo 2023b.

¹⁰⁵ *Sweden Submits Order for More Patriot Missiles From the US*. [online], 2022. 12. 23. Forrás: thelocal.se [2023. 11. 23.].

¹⁰⁶ *Ukrainian President Visits Sweden*. [online], 2023. 08. 19. Forrás: government.se [2023. 11. 23.].

helyszínét.¹⁰⁷ Ulf Kristersson svéd miniszterelnököt 2023 februárjában Kijevben fogadta az ukrán elnök, aki megköszönte Svédország támogatását többek közt az energiabiztonság, a zöld átállás és az újjáépítés területén.¹⁰⁸

A svéd katonai felajánlások között szerepel többek között 8 darab Archer tüzérségi rendszer, több mint 50 darab CV90 gyalogsági harcjármű, 10 darab Leopard 2 harckocsi, RBS 70 hordozható légvédelmi rakétarendszerek, különféle harckocsi-elhárító rendszerek, kézifegyverek, lőszeres és téli felszerelések. Az EUMAM-ban Svédország 2023 tavaszától vesz részt, ukrán katonák számára tartott egészségügyi, illetve gyalogsági kiképzés, valamint az adományozott eszközök használatára vonatkozó felkészítés formájában. A NORDEFECO keretében Svédország Izlanddal és Norvégiával kiegészülve Litvániában aknamentesítési gyakorlatokat tart ukrán egységek számára. Svédország JAS 39 Gripen repülőgépek kezelésére is képez ukrán személyzetet.¹⁰⁹

Összegzés

A négy vizsgált ország elkötelezett mind az egymás közti szubregionális, mind az európai, mind pedig az euroatlanti együttműködés mellett, választópolgáiraik és kormányai szintjén is. Finnország és Svédország hosszú múltra visszatekintő szövetségeken kívüli státuszukat feladva nyújtották be felvételi kérelmüket a NATO-hoz, a finnek a sikeres csatlakozási folyamat után így már teljes jogú tagjai a szövetségnek. Dánia az EU közös biztonság- és védelempolitikájának vált részesévé, Norvégia pedig az Egyesült Államokkal fogadott el biztonsági együttműködésről szóló új megállapodást. Úgy tűnik, ebben Dánia, Finnország és Svédország is követni fogja. A négy ország kiáll Ukrajna mellett, amelyet ugyanúgy támogatnak diplomáciai téren, mint ahogy teszik azt humanitárius, pénzügyi és katonai segély, valamint az Oroszország elleni szankciók formájában. Kiemelendő, hogy az elsők között ajánlottak fel harckocsikat és vadászbombázókat Kijevnek. Teszik ezt a nemzetközi jogra, az ENSZ alapelveire és Ukrajna önvédelmi és önrendelkezési jogára hivatkozva, miközben Oroszország tetteit erőteljesen elítélik. Ehhez társulnak a skandináv országok növekvő védelmi kiadásai és haderőfejlesztési tervei, amelyek az Oroszország által jelentett megnövekedett fenyegetésre kívánnak választ adni.

Felhasznált irodalom

- 130 Danish Soldiers Will Train Ukrainian Colleagues.* [online], 2022. 08. 10. Forrás: fmn.dk [2023. 11. 20.].
Arctic Challenge Exercise 2023. [online], 2023. 05. 17. Forrás: forsvarsmakten.se [2023. 11. 19.].
A Strong Defence Budget for Demanding Times. [online], 2023. 10. 06. Forrás: regjeringen.no [2023. 11. 17.].
 Black, James – Thue, Kristin (2023): Norway's Next Long-Term Defence Plan, An Allied Perspective. *Norwegian Air Power Journal*, (1), 28–31.

¹⁰⁷ *Swedish PM Magdalena Andersson Makes Surprise Visit to Ukraine.* [online], 2022. 07. 05. Forrás: sverigesradio.se [2023. 11. 23.].

¹⁰⁸ *President Following the Meeting With Ulf Kristersson in Kyiv: Together With Sweden, We Must Ensure Everything Necessary for the Start of Negotiations on Ukraine's Membership in the EU This Year.* [online], 2023. 02. 15. Forrás: president.gov.ua [2023. 11. 23.].

¹⁰⁹ *Military Support to Ukraine.* [online]. Forrás: government.se [2023. 11. 20.].

- Broad Political Agreement on Multi-Year Support Programme for Ukraine.* [online], 2023. 02. 16. Forrás: regjeringen.no [2023. 11. 17.].
- Danish Battalion Deployed in Latvia to Reinforce the Eastern Part of the Alliance.* [online], 2022. 10. 18. Forrás: natomultimedia.tv [2023. 11. 16.].
- Danish Support for Ukraine.* [online]. Forrás: um.dk [2023. 11. 23.].
- Danmark træner ukrainske soldater som del af EU's militære træningsmission.* [online], 2023. 03. 20. Forrás: fmn.dk [2023. 03. 20.].
- Denmark and the EU.* [online], 2023. 10. 20. Forrás: fmn.dk [2023. 11. 16.].
- Denmark, Finland Support EU Proposal for Sanctions on Russian Oil.* [online], 2022. 05. 04. Forrás: reuters.com [2023. 11. 18.].
- Denmark May Allow US Troops on Its Soil, Pact in the Works.* [online], 2022. 02. 10. Forrás: apnews.com [2023. 11. 16.].
- Denmark to Re-Start Ammunition Production at Repurchased Arms Plant.* [online], 2023. 10. 07. Forrás: reuters.com [2023. 11. 16.].
- Denmark to Start the Training of Ukrainian Pilots on F-16s.* [online], 2023. 06. 26. Forrás: apnews.com [2023. 11. 16.].
- Defence Expenditure of NATO Countries (2014–2023).* NATO Public Diplomacy Division, Brüsszel, 2023.
- Defence Exercise AURORA 23.* [online], 2023. 05. 16. Forrás: forsvarsmakten.se [2023. 11. 19.].
- Defence Policy Reports.* [online]. Forrás: defmin.fi [2023. 11. 18.].
- Dewey, Karl: *Finland and Sweden Bolster the West's Defence Topline.* [online], 2023. 10. 09. Forrás: iiss.org [2023. 11. 19.].
- Dewey, Karl – Waldwyn, Tom: *Norwegian Defence Chief Sounds Alarm and Raises Sights.* [online], 2023. 06. 23. Forrás: iiss.org [2023. 11. 17.].
- Edvardsen, Astri: *New Norway – USA Defense Agreement Allows Extensive US Authority in the North.* [online], 2022. 06. 08. Forrás: highnorthnews.com [2023. 11. 17.].
- Estonia – NATO Enhanced Forward Presence (eFP).* [online]. Forrás: forsvarret.dk [2023. 11. 16.].
- Edvardsen, Astri – Molid Martinussen, Birgitte Annie: *Sweden and Finland Have Negotiated Bilateral Defense Agreements With the USA.* [online], 2023. 11. 13. Forrás: highnorthnews.com [2023. 11. 22.].
- European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations.* [online]. Forrás: ec.europa.eu [2023. 11. 25.].
- Finland Joins Baltic Neighbors in Banning Russian-Registered Cars From Entering Their Territory.* [online], 2023. 09. 15. Forrás: apnews.com [2023. 11. 18.].
- Finland & Sweden Accession.* [online]. Forrás: nato-pa.int [2023. 11. 18.].
- Finland's Relations and Development Cooperation in Ukraine.* [online]. Forrás: um.fi [2023. 11. 18.].
- Finland's Patria Signs Deal With Lockheed Martin to Assemble F-35 Fuselages.* [online], 2023. 06. 19. Forrás: yle.fi [2023. 11. 19.].
- Finland's 20th Package of Defence Materiel to Ukraine.* [online], 2023. 11. 17. Forrás: defmin.fi [2023. 11. 18.].
- Finnish and Swedish Defence Forces to Acquire a Joint Range of Firearms from Sako Ltd.* [online]. Forrás: sako.global [2023. 11. 19.].
- Finnish President Meets Zelensky, Visits Devastated Cities in Ukraine.* [online], 2023. 01. 24. Forrás: yle.fi [2023. 11. 23.].
- Firth, Emma: *Explained: Is National Service Compulsory in Denmark?* [online], 2023. 05. 30. Forrás: thelocal.dk [2023. 11. 16.].
- Foreign and Security Policy Strategy 2023.* Copenhagen: Ministry of Foreign Affairs of Denmark.
- F-35 Takes Over QRA Mission From F-16.* [online], 2022. 01. 06. Forrás: forsvarret.no [2023. 11. 17.].
- Gosselin-Malo, Elisabeth: *Norway Wants to Buy Dozens of New Leopard 2 Tanks.* [online], 2023. 02. 03. Forrás: defensenews.com [2023. 11. 17.].
- Gosselin-Malo, Elisabeth: *US-Finnish Defense Pact Could Bolster Nordic F-35 Footprint.* [online], 2023. 05. 08. Forrás: defensenews.com [2023. 11. 19.].
- Gronholt-Pedersen, Jacob – Birkebaek, Johannes: *Denmark Plans Defence Spend of \$21 Billion Over Next Decade.* [online], 2023. 05. 30. Forrás: reuters.com [2023. 11. 16.].
- Head of State Met With the Prime Minister of Norway in Kyiv.* [online], 2022. 07. 01. Forrás: president.gov.ua [2023. 11. 23.].

- Henley, Jon: *Denmark Votes Overwhelmingly to Join EU's Common Defence Policy*. [online], 2022. 06. 02. Forrás: theguardian.com [2023. 11. 16.].
- Johnson, Simon: *Estonia Has Linked Baltic Cable, Pipeline Damages, Sweden Says*. [online], 2023. 10. 23. Forrás: reuters.com [2023. 11. 25.].
- Joint Nordic—Baltic Statement at the UN General Assembly Emergency Special Session on Ukraine*. [online], 2022. 02. 28. Forrás: swedenabroad.se [2023. 11. 23.].
- Joint Statement by the Foreign Ministers of Estonia, Finland, Iceland, Latvia, Lithuania, Norway, Sweden and Ukraine*. [online], 2022. 11. 28. Forrás: government.se [2023. 11. 23.].
- Joint Statement of the Nordic–Ukrainian Summit in Helsinki*. [online], 2023. 05. 03. Forrás: stm.dk [2023. 11. 23.].
- Kirby, Paul: *Sanna Marin Defeated by Finland's Conservatives in Tight Race*. [online], 2023. 04. 03. Forrás: bbc.com [2023. 11. 23.].
- Latvia – Securing the Eastern Flank of NATO*. [online]. Forrás: forsaret.dk [2023. 11. 16.].
- Leadership*. [online]. Forrás: euam-ukraine.eu [2023. 11. 23.].
- Mac Dougall, David: *Zelenskyy in Finland: „This year will be decisive for victory”*. [online], 2023. 05. 03. Forrás: euronews.com [2023. 11. 23.].
- Mac Dougall, David: *Russia Using 'Hybrid Warfare' Tactics to Push Migrants Over Finnish Border*. [online], 2023. 11. 14. Forrás: euronews.com [2023. 11. 18.].
- Martin, Tim: *US Clears Norway for \$293 Million Small Diameter Bomb Sale to Equip F-35 Fleet*. [online], 2023. 06. 29. Forrás: breakingdefense.com [2023. 11. 17.].
- Mål: 10 000 värmpliktiga före 2036*. [online], 2022. 12. 23. Forrás: svt.se [2023. 11. 25.].
- Marin Visits Ukraine, Meets With Zelensky*. [online], 2022. 05. 26. Forrás: yle.fi [2023. 11. 23.].
- Military Balance+ Database*. International Institute for Strategic Studies.
- Military Budget Initiatives for 2024*. [online], 2023. 09. 22. Forrás: government.se [2023. 11. 25.].
- Military Contributions*. [online], 2023. 10. 17. Forrás: kriseinformation.dk [2023. 11. 16.].
- Military Support to Ukraine*. [online]. Forrás: government.se [2023. 11. 20.].
- New Military Support Package to Ukraine*. [online], 2023. 10. 06. Forrás: government.se [2023. 11. 20.].
- New Vision for Nordic Defence Cooperation a Priority During Sweden's 2023 Chairmanship of NORDEFECO*. [online]. Forrás: nordefco.org [2023. 11. 23.].
- Nordic Council Condemns Russia's Attack on Ukraine in the Strongest Terms*. [online], 2022. 03. 02. Forrás: norden.org [2023. 11. 23.].
- Norway Announces Increased Military Spending*. [online], 2022. 03. 18. Forrás: thelocal.no [2023. 11. 17.].
- Norway Donates F-16 Fighter Jets to Ukraine*. [online], 2023. 08. 25. Forrás: voanews.com [2023. 11. 17.].
- Norway Provides an Air Defense System to Ukraine*. [online], 2022. 04. 20. Forrás: regjeringen.no [2023. 11. 17.].
- Norway Set to Order NASAMS to Replace Systems Donated to Ukraine*. [online], 2023. 11. 16. Forrás: shephardmedia.com [2023. 11. 17.].
- Norway to continue its NATO contribution in Lithuania*. [online], 2023. 07. 11. Forrás: forsaret.no [2023. 11. 17.].
- Norway: Second Norwegian Financial Contribution to the European Peace Facility*. [online], 2023. 07. 25. Forrás: consilium.europe.eu [2023. 11. 23.].
- Norwegian Armed Forces and the War in Ukraine*. [online], 2023. 04. 19. Forrás: forsaret.no [2023. 11. 17.].
- Norwegian Support to Ukraine and Neighbouring Countries*. [online], 2023.11.23. Forrás: regjeringen.no [2023. 11. 17.].
- Norwell, Frazer: *Key Points: What to Expect From Norway's State Budget for 2024*. [online], 2023. 10. 04. Forrás: thelocal.no [2023. 11. 17.].
- O'Dwyer, Gerard: *Nordic Nations Move to Link Air Forces Into 250-Strong Aircraft Fleet*. [online], 2023. 03. 24. Forrás: defenseneews.com [2023. 11. 23.].
- O'Dwyer, Gerard: *Finland's 2024 Defense Budget Targets Arms Restocking, Border Security*. [online], 2023. 10. 13. Forrás: defenseneews.com [2023. 11. 18.].
- Olsen, Jan M.: *Zelenskyy Thanks Danes in Person for F-16s, Though the Planes Won't Have an Immediate War Impact*. [online], 2023. 08. 21. Forrás: apnews.com [2023. 11. 16.].
- Olsen, Jan M. – Ritter, Karl: *Denmark PM to Try to Form New Government After Election Win*. [online], 2022. 11. 02. Forrás: apnews.com [2023. 11. 23.].

- One Year of War in Ukraine*. [online], 2023. 02. 23. Forrás: regjeringen.no [2023. 11. 17.].
- Operational Data Portal: *Ukraine Refugee Situation*. [online]. Forrás: data.unhcr.org [2023. 11. 25.].
- Pesu, Matti: *Logical But Unexpected: Witnessing Finland's Path To NATO From A Close Distance*. [online], 2023. 08. 30. Forrás: nato.int [2023. 11. 18.].
- Pesu, Matti – Iso-Markku, Tuomas (2022): Finland as a NATO Ally, First Insights into Finnish Alliance Policy. *Finnish Foreign Policy Paper*, (9), 1–59. Online: www.fiaa.fi/wp-content/uploads/2022/12/ffpp9_finland-as-a-nato-ally.pdf
- President Following the Meeting With Ulf Kristersson in Kyiv: Together With Sweden, We Must Ensure Everything Necessary for the Start of Negotiations on Ukraine's Membership in the EU This Year*. [online], 2023. 02. 15. Forrás: president.gov.ua [2023. 11. 23.].
- President of Ukraine Met With the Prime Minister of Finland Who Is on a Visit to Ukraine*. [online], 2023. 03. 10. Forrás: president.gov.ua [2023. 11. 23.].
- Restrictions on the Entry of Russian Citizens*. [online], 2023. 07. 10. Forrás: raja.fi [2023. 11. 18.].
- Russian attack on Ukraine and Finland's support to Ukraine*. [online]. Forrás: defmin.fi [2023. 11. 18.].
- Sanctions and Russia's invasion of Ukraine*. [online]. Forrás: um.fi [2023. 11. 18.].
- Standard Eurobarometer 98 – Winter 2022–2023 – Data annex*. European Commission, 2023.
- Sullivan, Emily – Larson, Karin – Grassel, Isabelle: *In Major Shift, Swedish Public Supports NATO Membership*. [online], 2022. 06. 16. Forrás: globalaffairs.com [2023. 11. 23.].
- Supo: Russia Treats Finland as a Hostile Country*. [online], 2023. 10. 12. Forrás: yle.fi [2023. 11. 18.].
- Sweden Submits Order for More Patriot Missiles From the US*. [online], 2022. 12. 23. Forrás: thelocal.se [2023. 11. 23.].
- Sweden's Moderate Party Leader Gets Nod to Try Form a New Government*. [online], 2022. 09. 19. Forrás: reuters.com [2023. 11. 23.].
- Sweden's Path to NATO Membership*. [online], 2023. 04. 05. Forrás: government.se [2023. 11. 23.]. Forrás: reuters.com [2023.11.23.]
- Swedish PM Magdalena Andersson Makes Surprise Visit to Ukraine*. [online], 2022. 07. 05. Forrás: sverigesradio.se [2023. 11. 23.].
- Tanner, Jari: *Finland Will Close 4 Border Crossings With Russia, Accusing Moscow of Organizing a Flow of Migrants*. [online], 2023. 11. 16. Forrás: apnews.com [2023. 11. 18.].
- Taylor, Kira: *Speed Up Green Transition to Break From Russian Fossil Fuels, Say 11 EU Countries*. [online], 2022. 04. 07. Forrás: euractiv.com [2023. 11. 25.].
- The Construction of the Eastern Border Barrier Fence Has Commenced*. [online], 2023. 04. 14. Forrás: raja.fi [2023. 11. 19.].
- The Military Balance 2023*. London: Routledge.
- The Military Advice of the Chief of Defence 2023*. [online], 2023. 06. 07. Forrás: forsvarret.no [2023. 11. 17.].
- The Swedish Defence Commission Submits Its Report on Sweden's Security Policy to Minister for Defence Pål Jonson*. [online], 2023. 06. 19. Forrás: government.se [2023. 11. 23.].
- Trebesch, Christoph et al.: *Ukraine Support Tracker*. [online]. Forrás: ifw-kiel.de [2023. 11. 23.].
- Ukrainian President Visits Sweden*. [online], 2023. 08. 19. Forrás: government.se [2023. 11. 23.].
- Update: Situation at the EU's Land Border With Russia*. [online], 2022. 09. 27. Forrás: frontex.europe.eu [2023. 11. 18.].
- Volodymyr Zelenskyy Discussed With the Prime Ministers of Denmark and Spain the Issues of Strengthening Defense Capabilities, Rebuilding and Supporting Ukraine's Integration Into the EU*. [online], 2022. 04. 21. Forrás: president.gov.ua [2023. 11. 23.].
- Wellman, Phillip Walter: *US Sends Sizable Contingent to Norway for Giant NATO Exercise in Region Rattled by Russia*. [online], 2022. 03. 14. Forrás: stripes.com [2023. 11. 17.].
- Zelensky Tells Orpo Ukraine Wants Finnish APC Production as Finland's PM Visits Kyiv*. [online], 2023. 08. 23. Forrás: yle.fi [2023. 11. 23.].
- Zelenskiy Visits Southern Ukraine, Meets Danish Prime Minister*. [online], 2023. 01. 30. Forrás: reuters.com [2023. 11. 23.].